

Innst. S. nr. 57

(2005-2006)

Innstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

St.prp. nr. 10 (2005-2006)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om endringer på statsbudsjettet for 2005 under kapitler administrert av Utdannings- og forskningsdepartementet

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Departementet foreslår i proposisjonen endringer i enkelte bevilgninger i statsbudsjettet for 2005. Proposisjonen omtaler kostnadene ved gjennomføring av nasjonale prøver. Videre gis det omtale av avvikling av selskapene Berkano AS og Senter for førteknologi AS. Det gis også omtale av den økonomiske situasjonen ved Studentsamskipnaden i Hedmark og likningskontroll i Statens lånekasse for utdanning for 2002.

Kap. 225 Tiltak i grunnsopplæringen

Departementet foreslår å øke den overførbare bevilgningen på post 63 Tilskudd til samisk i grunnsopplæringen med kr 900 000. Merbehovet skyldes at flere elever enn forventet har benyttet retten til opplæring i samisk i grunnskolen. Samtidig har aktiviteten i videregående opplæring vært høyere enn forventet.

Videre foreslås å redusere bevilgningen på post 64 Tilskudd til opplæring for språklige minoriteter i grunnskolen med 51 mill. kroner. Mindrebehovet skyldes at aktiviteten knyttet til opplæring for språklige minoriteter i grunnskolen ikke har økt så mye som tidligere anslått. Forslaget innebærer en videreføring av aktivitetsnivået fra foregående skoleår.

Departementet foreslår å øke bevilgningen på post 66 Tilskudd til leirskoleopplæring med 2,4 mill. kroner. Merbehovet skyldes et krav fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus som ikke ble utbetalt i 2004 og derfor er overført til 2005.

Bevilgningen på post 67 Tilskudd til opplæring i finsk foreslås redusert med 1,4 mill. kroner. Mindrebehovet skyldes at færre elever enn antatt har fått opplæring i finsk i grunnsopplæringen.

Endelig foreslås post 70 Tilskudd til bedrifter som tar inn lærlinger med spesielle behov redusert med 2,4 mill. kroner. Mindrebehovet skyldes at bedriftenes etterspørsel etter tilskudd har vært lavere enn antatt.

Inntektsbevilgningen på post 4 Refusjon av ODA-godkjente utgifter foreslås redusert med ca. 10 mill. kroner. Mindrebehovet skyldes justerte anslag fra Kommunal- og regionaldepartementet på andelen asylsøkere som er fra ODA-godkjente land, og andelen av disse som har vært i landet i mindre enn ett år.

Kap. 228 Tilskudd til frittstående skoler mv.

Anslag basert på elevtelling 1. oktober 2005 viser et mindrebehov i overslagsbevilgningen til frittstående skoler på post 70 på om lag 146 mill. kroner. Dette skyldes i hovedsak at det tidligere anslaget for omfang ved frittstående grunnskoler og frittstående videregående skoler var for høyt. Årsaken til at aktiviteten er lavere enn antatt, er at noen skoler som har søkt om godkjenning, ikke har fått godkjenning. Av skolene som har fått godkjenning har noen ikke startet opp, mens andre har startet opp med et lavere elevtall enn antatt. Videre har enkelte skoler som har søkt om og fått utvidelser i elevtallet, likevel ikke hatt en elevtallsøkning. Noen av de eksisterende skolene har hatt nedgang i elevtallet.

Departementet foreslår på denne bakgrunn å redusere bevilgningen på post 70 med ca. 146 mill. kroner.

Kap. 249 Andre tiltak i utdanningen

Departementet foreslår å redusere bevilgningen til driftsutgifter på post 1 med kr 500 000. Mindrebehovet skyldes en faseforskyvning av enkelte analyseprosjekter.

Kap. 274 Statlige høyskoler

Statens dykkerskole ble overført til Høgskolen i Bergen fra 1. januar 2005, jf. St.prp. nr. 1 (2004–2005). Høgskolen i Bergen er nettobudsjettert, og ved overførselen ble det ikke overført midler til dekning av feriepengeforpliktelser fra 2004 til utbetaling i 2005. Departementet foreslår derfor å øke bevilgningen på post 50 med kr 840 000 for å dekke disse forpliktelsene.

Kap. 281 Fellesutgifter for universiteter og høyskoler (jf. kap. 3281)

Departementet foreslår å redusere tilskuddet til internasjonale program på post 73 med ca. 7 mill. kroner. Mindrebehovet skyldes i hovedsak valutakursutviklingen, samt at det har vært forsinket framdrift i EØS-programmet "European Bodies in the Field of Education".

Kap. 283 Meteorologiformål

Departementet foreslår å redusere den overførbare bevilgningen på post 72 til internasjonale samarbeidsprosjekter med kr 756 000. Mindrebehovet tilsvarende overføring av ubrukt bevilgning fra 2004 til 2005.

Kap. 288 Internasjonale samarbeidstiltak

Det har vært høyere utgifter enn forutsatt til det internasjonale arbeidet, blant annet til UNESCO-kommisjonen og UNESCO-delegasjonen i Paris. Departementet foreslår derfor å øke bevilgningen på post 21 med kr 500 000.

Departementet foreslår å redusere bevilgningen til internasjonale grunnforskningsorganisasjoner på post 72 med ca. 2,5 mill. kroner. Mindrebehovet skyldes valutakursutviklingen.

Videre foreslås bevilgningen til EUs rammeprogram for forskning på post 73 økt med ca. 27 mill. kroner. Merbehovet skyldes en endring i periodiseringen av utgiftene til de ulike rammeprogrammene.

Lavere kontingent er grunnen til å redusere post 75 UNESCO med 3,8 mill. kroner.

Kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 5310)

Departementet foreslår å redusere overslagsbevilgningen post 72 Rentestønad med 32 mill. kroner, ettersom det er færre innvilgede rentefritak enn forventet.

Departementet foreslår å øke overslagsbevilgningen på post 73 med 11 mill. kroner. Merbehovet skyldes at det er foretatt flere avskrivninger knyttet til gjennomført hovedfag og Finnmarksordningen enn forventet.

Parallele endringer av inntekts- og utgiftsbevilgninger

For noen av inntektskapitlene vil inntektene avvike fra de vedtatte bevilgningene. Departementet foreslår å endre disse inntektsbevilgningene mot en tilsvarende endring av utgiftsbevilgningene.

Kostnader ved nasjonale prøver

Departementet viser til Stortingets behandling av Innst. S. nr. 161 (2004-2005) om endring av modell for nasjonale prøver:

"Komiteen ber departementet skaffe seg den nødvendige oversikten over kostnader ved de nasjonale prøvene både på nasjonalt og på kommunalt nivå, og rapportere dette tilbake til Stortinget på egnet måte."

Departementet redegjør i proposisjonen for Utdanningsdirektoratets kartlegging av kostnader ved nasjonale prøver. Utvalget av kommuner er foretatt av Statistisk sentralbyrå. Kommunene har her besvart spørsmål om organisering og gjennomføring av nasjonale prøver, samt om kostnader til nasjonale prøver utover de ressurser kommunen og skolene ordinært benytter til sitt lokale kvalitetsvurderingssystem og den ordinære undervisningen. Utdanningsdirektoratet har i 2005 gjennomført en spørreundersøkelse blant lærere, skoleledere og elever om gjennomføringen av de nasjonale prøvene.

Kartleggingen viser til dels store forskjeller i ressursbruk mellom kommunene. Anslag over total ressursbruk per elev varierer fra i underkant av kr 200 helt opp til over kr 1 500. Det er ikke mulig å finne systematiske forskjeller ut fra kommunistørrelse.

På samme måte viser kartleggingen relativt store forskjeller i ressursbruk målt i tid til forberedelser, gjennomføring og vurdering av prøvene. Heller ikke på disse variablene er det systematiske forskjeller ut fra kommunistørrelse. Noen av de største kommunene rapporterer større tidsbruk per elev enn mindre kommuner. Variasjonen i ressursbruk mellom kommunene faller ellers i større grad sammen med organisatoriske forhold enn med kommunistørrelse. Men det er vanskelig å finne klare sammenhenger.

Når det gjelder statens kostnader til utvikling og gjennomføring av de nasjonale prøvene, viser anslag for 2005 en kostnad på kr 29 000 til utvikling av prøvene, kr 40 000 til gjennomføring og kvalitetssikring og kr 10 000 til administrasjon, trykking og distribusjon.

I tillegg er 15 mill. kroner tildelt fylkesmennene for at de skal kunne løse oppgaver knyttet til det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet.

Avvikling av selskaper

Berkano AS

Departementet viser til at Berkano AS er et selskap heleid av staten ved Arkitektur- og designhøgskolen etter at høyskolen i 2004 kjøpte alle aksjene i selskapet. Selskapet skulle stå for den kommersielle delen av høyskolens virksomhet på området rapid prototyping og være et instrument for å utvikle kompetanse på prosjektstyring og prosjektorganisering for høyskolen. Markedsforholdene for denne typen tjenester har utviklet seg ugunstig for selskapet. Egenkapitalen i selskapet er tapt. Selskapet har i tillegg pådratt seg en gjeld på 1,4 mill. kroner med Arkitektur- og designhøgskolen som eneste kreditor. Det er ikke midler i selskapet

til å dekke dette. Selskapet må avvikles. Det er oppnevnt et avviklingsstyre.

Statens kapitalinnskudd i selskapet er på kr 100 000 og dette er selskapets pålydende aksjekapital per 31. desember 2004. Som følge av avviklingen må statens aksjekapital på kr 100 000 i selskapet avskrives.

Departementet foreslår at fordringen som Arkitektur- og designhøgskolen har mot Berkano AS, avskrives, jf. forslag til vedtak II nr. 1.

Senter for førteknologi AS

Departementet viser til at Senter for førteknologi AS er et selskap heleid av staten ved Universitetet for miljø- og biovitenskap etter at de øvrige aksjonærene i selskapet vederlagsfritt har overført sine aksjeposter til universitetet. Selskapet skulle være et kompetansesenter med kunnskap om forvarer og produksjonstekniske forhold på et høyt internasjonalt nivå. Egenkapitalen i Senter for førteknologi AS er tapt. Selskapet har i tillegg påtatt seg forpliktelser for 5,4 mill. kroner, som det ikke har vært midler i selskapet til å dekke. Universitetet har allerede dekket selskapets forpliktelser. For at universitetet skal få råderett over selskapets aktiva, bør selskapet avvikles. Dette innebærer videre at universitetet må avskrive sin fordring på kr 371 000 mot selskapet. Det er oppnevnt et avviklingsstyre for selskapet.

Statens opprinnelige kapitalinnskudd i selskapet var 3 mill. kroner. Etter vederlagsfri overføring av aksjer pålydende 6 mill. kroner til universitetet, er det samlede pålydende for statens andel 9 mill. kroner per 31. desember 2004, jf. oppføring i St.meld. nr. 3 (2004-2005). Som følge av avviklingen må statens aksjekapital på 9 mill. kroner i selskapet avskrives. Senter for førteknologi AS eier anleggsmidler, det vil si maskiner, utstyr og lokaler, som universitetet er avhengig av i sin undervisnings- og forskningsvirksomhet. Selskapets aktiva er taksert til 8,2 mill. kroner og blir overført til universitetet ved avviklingen.

Departementet foreslår derfor at Universitetet for miljø- og biovitenskap, gjennom det ekstraordinære kapitalinnskuddet i selskapet som er gjennomført, dekker de forpliktelser som selskapet ikke selv kan dekke, jf. forslag til vedtak II nr. 2.

Studentsamskipnaden i Hedmark

Studentsamskipnaden i Hedmarks regnskap for 2004 er gjort opp med et betydelig underskudd, og egenkapitalen er negativ. Departementet følger utviklingen ved studentsamskipnaden og legger vekt på at grunnleggende velferdstjenester som bolig, kantine og barnehager sikres for studentene ved Høgskolen i Hedmark.

Som følge av den økonomiske situasjonen arbeider ledelsen i studentsamskipnaden med omstruktureringstiltak på flere områder. Samskipnaden er i dialog med Hamar kommune for å sikre barnehagetilbudet til studenter som søker seg til Hamar og samarbeider med Studentsamskipnaden i Oppland om omlegging av driften av studentbokhandlene i Hedmark. Studentsam-

skipnaden vurderer også mulighetene for salg av studentboliger på Rena.

Likningskontroll i Statens lånekasse for utdanning for 2002

I Statens lånekasse for utdanning gjennomføres behovsprøvingen av utdannings- og forsørgerstipend etterskuddsvis mot personinntekt. Dette gjøres ved at registre over tildelt stipend kontrolleres mot likningsdata fra Skattedirektoratet (likningskontrollen). Ved personinntekt over en fastsatt beløpsgrense blir tildelt stipend omgjort til utdanningslån. Stipendene skal også behovsprøves mot pensjons- og trygdeytelser, blant annet attførings-/rehabiliteringspenger, slik det fremgår av Lånekassens forskrifter. Ordningen med likningskontroll ble innført høsten 2002, jf. Budsjettinnst. S. nr. 12 (2001-2002) og St.prp. nr. 1 (2001-2002).

Ved behovsprøvingen av utdanningsstipend er fribeløpet for lønnsinntekter høyere enn fribeløpet for trygdeytelser. Attførings- og rehabiliteringspenger skattlegges som lønnsinntekt fra og med 2002, slik at disse ytelsene i likningsdataene for 2002 fremkom som ordinære lønnsinntekter. Dette førte til at fribeløpet for lønnsinntekter automatisk ble lagt til grunn i behovsprøvingen mot attførings- og rehabiliteringspenger. Om lag 2 900 kunder som mottok disse trygdeytelsene i 2002, fikk på denne måten omgjort en for liten andel av utdanningsstipendet til lån. Totalt ble 14,5 mill. kroner ikke omgjort til lån i henhold til Lånekassens forskrifter.

Likningskontrollen i Lånekassen er en helautomatisk prosess som gjennomføres når likningen for det aktuelle året er klar. Kontrollen for 2002 ble gjennomført ved utgangen av 2003. Mangelen i likningsdataene for 2002 ble ikke oppdaget før våren 2004. Alle klagesaker i kjølvannet av likningskontrollen var på dette tidspunktet ferdigbehandlet.

Departementet foreslår av hensyn til de berørte kundene at det ikke gjennomføres ny likningskontroll for 2002 med sikte på å omgjøre tidligere vedtak om behovsprøving av stipend mot trygdeytelser. Forslaget vil ikke ha bevilgningsmessige konsekvenser.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Freddy de Ruiter, Anniken Huitfeldt, Gerd Janne Kristoffersen, Anna Ljunggren og Torfinn Opheim, fra Fremskrittspartiet, Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt, fra Høyre, lederen Ine Marie Eriksen og Gunnar Gundersen, fra Sosialistisk Venstreparti, Lena Jensen og Rolf Reikvam, fra Kristelig Folkeparti, Ola T. Lånke, fra Senterpartiet, Inger S. Enger, og fra Venstre, Odd Einar Dørum, har ingen merknader og slutter seg til proposisjonen.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2005 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat (jf. kap. 3222)	
	1	Driftsutgifter, for høyes med fra kr 125 691 000 til kr 127 191 000	1 500 000
225		Tiltak i grunnopplæringen (jf. kap. 3225)	
	63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen, for høyes med fra kr 40 301 000 til kr 41 201 000	900 000
	64	Tilskudd til opplæring for språklige minoriteter i grunnskolen, nedsettes med . fra kr 912 066 000 til kr 861 066 000	51 000 000
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring, for høyes med fra kr 33 500 000 til kr 35 900 000	2 400 000
	67	Tilskudd til opplæring i finsk, nedsettes med fra kr 10 164 000 til kr 8 764 000	1 400 000
	70	Tilskudd til bedrifter som tar inn lærlinger med spesielle behov, nedsettes med fra kr 7 457 000 til kr 5 057 000	2 400 000
228		Tilskudd til frittstående skoler mv.	
	70	Tilskudd til frittstående skoler, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 2 042 524 000 til kr 1 896 196 000	146 328 000
230		Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 3230)	
	21	Spesielle driftsutgifter, nedsettes med fra kr 72 742 000 til kr 48 092 000	24 650 000
249		Andre tiltak i utdanningen	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 2 734 000 til kr 2 234 000	500 000
274		Statlige høyskoler	
	50	Statstilskudd, for høyes med fra kr 7 388 306 000 til kr 7 389 146 000	840 000
281		Fellesutgifter for universiteter og høyskoler (jf. kap. 3281)	
	21	Spesielle driftsutgifter, bevilges med fra kr 72 150 000 til kr 65 115 000	18 464 000
	73	Tilskudd til internasjonale programmer, nedsettes med fra kr 72 150 000 til kr 65 115 000	7 035 000
283		Meteorologiformål	
	72	Internasjonale samarbeidsprosjekter, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 46 609 000 til kr 45 853 000	756 000
288		Internasjonale samarbeidstiltak (jf. kap. 3288)	
	21	Spesielle driftsutgifter, for høyes med fra kr 3 585 000 til kr 4 085 000	500 000
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner, nedsettes med fra kr 120 208 000 til kr 117 702 000	2 506 000
	73	EUs rammeprogram for forskning, <i>kan overføres</i> , for høyes med fra kr 505 753 000 til kr 532 767 000	27 014 000
	75	UNESCO, nedsettes med fra kr 17 922 000 til kr 14 122 000	3 800 000
2410		Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 5310)	
	72	Rentestønad, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 828 000 000 til kr 796 000 000	32 000 000
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i> , for høyes med fra kr 417 000 000 til kr 428 000 000	11 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
Inntekter			
3222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat (jf. kap. 222)	
	2	Salgsinntekter mv., for høyes med fra kr 4 309 000 til kr 4 809 000	500 000
	61	Refusjon fra fylkeskommuner, for høyes med fra kr 822 000 til kr 1 822 000	1 000 000
3225		Tiltak i grunnopplæringen (jf. kap. 225)	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter, nedsettes med fra kr 41 238 000 til kr 31 267 000	9 971 000
3230		Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 230)	
	1	Inntekter ved oppdrag, nedsettes med fra kr 72 564 000 til kr 47 914 000	24 650 000
3281		Fellesutgifter for universiteter og høyskoler (jf. kap. 281)	
	1	Inntekter ved oppdrag, bevilges med	18 464 000
5310		Statens lånekassee for utdanning (jf. kap. 2410)	
	90	Avdrag, nedsettes med fra kr 7 599 000 000 til kr 7 435 000 000	164 000 000

II

1. Stortinget samtykker i at Utdannings- og forskningsdepartementet i forbindelse med avvikling av Berkano AS kan gi Arkitektur- og designhøgskolen fullmakt til å avskrive høyskolens fordringer mot selskapet. Statens aksjekapital på kr 100 000 i selskapet avskrives.
2. Stortinget samtykker i at Utdannings- og forskningsdepartementet i forbindelse med avvikling av Senter for førteknologi AS kan gi Universitet for miljø- og biovitenskap fullmakt til å dekke selskapets forpliktelser og avskrive sin fordring mot selskapet. Statens aksjekapital på 9 mill. kroner i selskapet avskrives.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 13. desember 2005

Ine Marie Eriksen
leder**Freddy de Ruiter**
ordfører

